

Diskusija: Vidēja termiņa budžeta nozīme vidēja termiņa stratēģijas īstenošanā un pašvaldības personāla motivēšanā

*NFI projekta “Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību
veiktspējas uzlabošana” T1 tīkla sanāksme
Jaunpils novadā 25.11.2015.*

LPS
25.11.2015.

T1 - Pašvaldību stratēģiskās vadīšanas tīkla – pamatuzdevums projektā:
izveidot katrā no iesaistītajām pilotpašvaldībām savu **vidēja termiņa**
mārketinga stratēģiju.

Vidēja termiņa mārketinga stratēģijas rīcības plānā var būt ietverti:

<p>➤ pasākumi, kas īstenojami īsā laika posmā (tuvākā gada laikā)</p>	<p>Nepieciešamos finanšu resursus var paredzēt ikgadējā pašvaldības budžetā</p>
<p>➤ pasākumi, kas īstenojami vidējā termiņā (3-4 gadu laikā)</p>	<p>Pirmajam gadam nepieciešamos finanšu resursus var paredzēt ikgadējā pašvaldības budžetā Nākamajiem gadiem - ?</p>

*Budžets – nozīmīgs pašvaldības vadības rīks
tās mērķu īstenošanā. Esošais normatīvais regulējums*

«Likums par budžetu un finanšu vadību» un likums «Par pašvaldību budžetiem»

- **Budžeta mērķis** - noteikt un pamatot, kāds līdzekļu apjoms nepieciešams pašvaldībām ar likumu noteikto funkciju, uzdevumu un brīvprātīgo iniciatīvu izpildei periodā, kuram šie līdzekļi ir paredzēti.
- **Pašvaldību budžeti** katram saimnieciskajam gadam **ietver** visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtos ieņēmumus un aizņēmumus, kurus pašvaldības apropriē (*piešķir*) pašvaldību mērķiem.

*Budžets – nozīmīgs pašvaldības vadības rīks
tās mērķu īstenošanā. Esošais normatīvais regulējums*

- Pašvaldību budžeti **sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta.** Speciālais budžets ir budžeta daļa, kura ieņēmumus veido īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi, ziedojumi un dāvinājumi.
- Abās budžeta daļās ir **ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa,** ko izstrādā atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai.
- Pašvaldības budžetā paredzētos līdzekļus var piešķirt vai pašvaldības institūcijas saņemt **atbilstoši domes apstiprinātajā budžetā paredzētajiem mērķiem un apjomam.**
- Ja mainās apstākļi budžeta perioda laikā, **budžetā var izdarīt korekcijas.**

*Budžets – nozīmīgs pašvaldības vadības rīks
tās mērķu īstenošanā. Esošais normatīvais regulējums*

- **Pašvaldības** budžetu apstiprina **vienam gadam** – periodam no 01.01. līdz 31.12.
- **Valsts pārvaldē** paredz noteikt valsts budžeta likumu **vienam gadam** (ikgadējais budžets) un maksimāli pieļaujamo valsts budžeta **izdevumu kopapjomu**, kā arī resursus šo izdevumu segšanai **turpmākajiem diviem gadiem** (vidēja termiņa budžeta ietvars).

Gadskārtējo pašvaldības budžetu noformē un apstiprina kā pašvaldības saistošos noteikumus

Saistošie noteikumi ietver:

- 1) skaitlisku informāciju par budžeta ieņēmumiem;
- 2) datus par iepriekšējā saimnieciskā gada budžeta līdzekļu atlikumu, kā arī datus par budžeta deficīta finansēšanu;
- 3) katrai izdevumu kategorijai iedalīto līdzekļu apjomu;
- 4) informāciju par visām pašvaldības saistībām un sniegtajiem galvojumiem, ietverot arī parāda saistības;
- 5) informāciju par speciālajiem budžetiem;
- 6) citu informāciju, kuru dome atzīst par nepieciešamu.

Saistošie noteikumi par pašvaldības budžeta apstiprināšanu un budžeta grozījumiem stājas spēkā nākamajā dienā pēc to parakstīšanas, ja tajos nav noteikts cits spēkā stāšanās laiks. Noteikumus pašvaldība 3 dienu laikā rakstveidā vai elektroniskā veidā nosūta VARAM zināšanai.

Budžeta projektam pievieno paskaidrojuma rakstu, kas ir neatņemama budžeta sastāvdaļa.

Paskaidrojuma raksts ietver:

- 1) domes priekšsēdētāja ziņojumu par pašvaldības ekonomisko un sociālo situāciju, pašvaldības uzdevumiem saimnieciskajam gadam **un nākamajiem diviem saimnieciskajiem gadiem;**
- 2) informāciju par paredzēto līdzekļu apjomu izdevumiem katrā budžeta klasifikācijas kategorijā, un informāciju par katra finansējuma mērķi;
- 3) ja budžetā paredzēta tāda uzdevuma finansēšana, kura **izpilde pārsniedz saimnieciskā gada ietvarus, - turpmākajos gados paredzētos budžeta izdevumus līdz uzdevuma pabeigšanai, kā arī ikgadējos ekspluatācijas izdevumus;**

*Budžets – nozīmīgs pašvaldības vadības rīks
tās mērķu īstenošanā. Esošais normatīvais regulējums*

- 3) kopsavilkumu pa budžeta klasifikācijas kategorijām budžeta ieņēmumu daļā un izdevumu daļā;
  - 4) parādu un galvojumu finansiālo **saistību izklāstu kārtējā saimnieciskajā gadā un trijos turpmākajos gados.**
- Lai nodrošinātu budžeta līdzekļu izlietošanas kontroli un dotu iespēju veikt nepieciešamo analīzi atbilstoši administratīvajām, funkcionālajām un ekonomiskajām kategorijām, Ministru kabinets nosaka: 1) budžetu (valsts budžeta un pašvaldību budžetu) **ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikāciju; 2) vispārējo valdības parāda un institucionālo sektoru klasifikāciju.**

Kā plānot un organizēt finanšu līdzekļus vidēja termiņa mārketinga stratēģijā paredzēto pasākumu realizācijai?

- 1) īstenot līdzšinējo praksi – ikgadējā budžetā paredz nepieciešamo finansējumu konkrētajā budžeta gadā veicamajiem pasākumiem un nākamajiem gadiem nepieciešamo finansējumu «patur prātā»;
- 2) veidot vidēja termiņa budžetu.

Kā veidot vidēja termiņa budžetu?

- 1) darboties esošā normatīvā regulējuma ietvarā;
- 2) vispirms panākt izmaiņas normatīvajā regulējumā, kas noteiktu pašvaldību iespējas izstrādāt un izpildīt vidēja termiņa budžetu, un tad darboties atbilstoši jaunajiem nosacījumiem.

Kāds raksturs būs vidēja termiņa budžetam?

- 1) saistošs raksturs (pašvaldības saistošo noteikumu par pašvaldības budžetu sastāvdaļa);
- 2) informatīvs raksturs (p., plānotās izdevumu pozīcijas vidējā termiņā tiek atspoguļotas pašvaldības budžeta paskaidrojuma rakstā).

Kāda veida pasākumi ietverti mārketingā stratēģijā un kā tie atspoguļojami budžetā (cik detalizēti budžets tiek plānots)?

- 1) funkciju izpilde (budžeta tāme var būt detalizēta, informācija nav slēpjama);
- 2) konkurences pasākumi (norādītas tikai galvenās budžeta pozīcijas).

*Finanšu plānošana vidējā termiņā,
īstenojot vidēja termiņa pašvaldības mārketinga stratēģiju*

Kādu izvēlēties budžeta dalījumu?

- 1) saglabāt esošo budžeta dalījumu – pamatbudžetā un speciālajā budžetā;
- 2) veidot jaunu budžeta dalījumu. P., operatīvajā budžetā (pastāvīgi pildāmu darbību finansēšanai, var tikt plānots vienam gadam) un attīstības budžetā (attīstības pasākumu budžets, tiek plānots un izpildīts vidējā periodā vai ilgtermiņā).

Budžeta ieņēmumu un izdevumu salāgošana vidējā termiņā

*Finanšu plānošana vidējā termiņā,
īstenojot vidēja termiņa pašvaldības mārketinga stratēģiju*

Kādu izvēlēties budžeta izdevumu vadīšanas veidu (cik izvērsta ir mārketinga stratēģija)?

- 1) Tradicionālo: izdevumi tiek plānoti pēc izlietojuma veida un pa institūcijām; pa budžeta programmām (apakšprogrammām / pasākumiem).
- 2) Projektu: budžets sastāv no projektiem. Projekts ir konkrēts un vienreizējs pasākums, kuram ir sākums un beigas, kura izpilde tiek kontrolēta un kura iznākumu var pārbaudīt atbilstoši izmērāmiem rādītājiem;

*Finanšu plānošana vidējā termiņā,
īstenojot vidēja termiņa pašvaldības mārketinga stratēģiju*

- 4) Programmu: budžets sastāv no programmām. Programma ir pasākumu kopums, kurai ir sākums un beigas, kura virzīta uz noteiktu mērķu sasniegšanu un šo mērķu tuvināšana tiek kontrolēta. Parasti viena programma sastāv no vairākiem projektiem. Programmas sasniedzamie mērķi parasti ir saistīti ar darbībām vairākos virzienos.
- 5) Ietekmes: programmu budžets, kurš tiek plānots, sakārtojot programmas pēc sasniedzamajiem sagaidāmās ietekmes kritērijiem. Pašvaldība savas darbības jomas (arī budžetu) sakārto atbilstoši pašvaldības misijai – sasniegt vīzijā iecerētos ietekmes rezultātus.

*Finanšu plānošana vidējā termiņā,
īstenojot vidēja termiņa pašvaldības mārketinga stratēģiju*

Kā organizēt pašvaldības finanšu vadību, ja iekšējam darbam pašvaldībā izvēlēts no tradicionālā atšķirīgs budžeta izdevumu vadīšanas veids?

- Kā organizēt pašvaldības finanšu vadības struktūru, plānošanu, uzskaiti un kontroli?
- Vai un kādas izmaiņas jāveic pašvaldības budžeta izstrādes un izpildes procesā (izstrāde, apstiprināšana, izpilde un kontrole)?

*Finanšu plānošana vidējā termiņā,
īstenojot vidēja termiņa pašvaldības mārketinga stratēģiju*

Vēlamās vidēja termiņa pašvaldības mārketinga stratēģijas sastāvdaļas:

- 1) Esošās situācijas analīze. Izvēļu pamatojums;
- 2) Stratēģijas rezultāts;
- 3) **Attīstības budžeta (=mārketinga stratēģijas finanšu daļas) pamatnostādnes.**

Paldies par uzmanību!